

Zas Latweefchu draugs.

1845. 27. Dezbr.

52ta lappa.

Zitti muhsu lassitaji gan galwu buhs frattijusehi, brihnodamees, kapehs mehs pa scho laiku wairs jaunās finnās ne farakstam. Scheem mehs atbildam: kapehs, ka mehs taggad wehl jo rettaki kahdas atradduschi, kas bija pa wissam tihras no schahdahm tahdahm wallodahm, un ka mehs labbal flussu zeescham, ne ka satweem draugeem paleekam par apgrehziibu. (Dahw. ds. 39, 2.)

Zas leels ugguns-falns Wesuhws, Neapeles walsti.

Trescha, heidsama nodaka.

Zas reisneeks, kas pats irr redsejis, ka falns ugguni isfwede, kas wehl raksta, stahstidams ta: „Us reis lahwas sraume dallijahs pa 5 uppehm, no kurrabm 3tezeja us ribta, 2 us walfara puffi. Wissu noraudamas un ispohtidamas, wissas peez tezeja ar ween wairak leija, pahrluhde nammus un ehkas, ta, ka eedshwotaji tik til ko warreja glahbtees, peepildija wissas palejas un ta famaitaja ne-isflaitamas mahjas, ehkas un wihna dahrsus. Schis pohsts isplehtahs ar ween jo tahlaki, un fur winsch kahdos dsillumods eegrinne, tur aeri tublin gaischas ugguns leesmas parahbijahs kohku gallods. Tahs abbas lahwas uppes, no kurrabm weena ohtra pa brihscheem palikke pakkat, pa brihscheem tezeja papreekchu, pehs ihfa laika jau bija nahfnichas lihds to leelzettu, kas zaur to pilssehtu Vortischi us Torre del Greko un Pompeji leet. Abbas nupes gabje pahr to leelzettu pahr, us tcent laufceem, eefsch tcent dahrsceem eefsch, kas schai puffe zellam-bija un sneedsahs lihds paschu juhr-maltu. Sché weena pasudde appaksch masa wihna kalnina, bet ohtra ar wissu karstumu eegabsahs juhra. Lihds scho weetu sraume puff-ohtru jubdsi-bija tezejuse. Kad ugguns-uppe jau nahze tuwu pee jubemallas, fur leels pulks lauschu-bija sakrahtees, rahs breefmas stattitees, un ta fur taitijahs no frastia eegabsitees juhra, tad scheem laudin abtrunna-bija aisbeht. Til ko winni-bija glabbuschees, tad notikke ta. Ugguns sraume, warrent ruhdamina un wahridamees gabsahs juhra. Juhras wiini zehlahs swescham weefim pretti. Leesnu wiini un uhdens wiini, kaukdami, ischuhkste-

dami un puttedami sittahs weens zaur obtru. Uhdens wirdams zehlahs gaisa un ugguns ta patt schrahfdams. Labbu laifu ta zihnijahs weens prett obtru; brihsam gan jau norimme, bet sazehlahs atkal, famehr pehdigi bailigs trohfnis pa wissam rimme un lehnem tschuhkstedams beidsahs. Schim uhdens un ugguns farram par peeminas sismi, sakrahjahs no tahs ardsiffuschahs ugguns straumes leels pakalns labbi tablu eeksch jubras. — Ohtra deena pehz schahm breesmahm mehs brauzam us to masu pilssehtu Torre del Greko, kas tuwu; pee Wesuhwa, kalna stahw un fo kalna ugguns-straume jau dasch'reis peemekleuse. Rabdas behdas un breesmas te redsam! Zilweka mehle ne spehj to istreikt, fo mehs tur redsejusch. Pilssehtina bija pilna ar laudin, kas tur no mallu mallahm sastrejuschi. Deewa leelus brihnumus paschi raudsibt. Us kalna weenu puffs, fur dauds wihna dahrsi un mahjas bija, un fur leija keh-nina dahrsa-pils stahweja, bija ta ugguns jeb lahwas straume sakrahjusees un lihdsinajahs uggunigam eseram, no kurrea wehl farkani twaifi uslahpe, kas wissu to strebki ar sehweka smalku weepildija. Kalns pars isstattijahs ka melns wid-dus, kam wiss-aplahrt breesmiga leesnu jubra stahweja. Us kalna wirts-galla wehl parahdijahs tumschi farkani twaifi, kas isstattijahs, itt ka padebbes, fo breesmigs sibbens saplohsjis, tur buhtu nokrittis. Wairaf us leiju pa rinki ap kalnu grohsijahs un lohziyahs beesas miglas, no wehja schuhpotas, ka leeli jubras wilni, un kauze un ruhze un tschuhksteja. Riklahs itt ka patti elles walstiba buhtu islaususees, un kalns issteepthos par breesmigu ugguns tiltu us augschu, paschu debbesi apgahst. Nu atkal tumschi melni duhmi bija kalnam wiss-aplahrt ka melna jubra, kurreas widdu kalns ka kahda ugguniga falla iszehlahs. Duhmi un twaifi ar ween palikke jo beesaki un tumschaki, aissneedse debbesi un semmi, un no schi tumschuma istezejaja gaischas ugguns-uppes. Al! ka sawas-das wissas leetas schinni ugguns gaischuma isstattijahs.

Arri 1822tra gadda 22tra Oktober pehz jauna kalendera kalns breesmigi irr plohsijees, un prohti: drihs til pat negantigi, ka 79ta gadda pehz Kristus. Til dauds deggofchu alminu un ugguni gan to reis ne isspalahwe, bet jo wairaf pelnu, ne isfakohrt leelu pulku, kas bes mitteschanas ka leetus lihje semme. Deb-bes dascha deena, bija pa wissam tumscha, un pelni weetahm mettahs lihds 6 pehdas beesuma un aisslahje wissus zellus kalna tumuma. Neapeles pilssehta laudis ne drihssteja zittadi, ne ka ar leetus schirmeem pa celu staigabt. To reis ugguns arri pahri par 800 wehdu semmes no kalna galla norahwe un ees-dsinne jubra, ka tee diwi Kalenderi, kas paschi to redsejusch, sawas grabma-tas to stahsta. Arri krahteris zaur to trihs reis leelaks palizzis, ne ka pirmal bija. Taggad winsch 2000 pehdas jeb 333 aiss dsitsch no kalna wiss-augstaka galla lihds dibbenu.

Kait te nu wehl par pabeigu klausamees pahr kahdeem reisneekem, kas eedrohschinajahs eeksch Wesuhwa krahteri eekahpt; tas gan buhs wehrts to dsirdeht. Geksch Neapeles pilssehtas atrohdahs leels pulks nabbagu zilweku, kas us-nemmahs reisneekem par waddoneem buht pa wissu to semmi tur apfahrt. Arri muhsu reisneeki leelu pulku tahdu waddonu weenehime, un jahje us sirg-ehsekem pa to sinnamu zellu us kalnu. Waddoni, deggofchas lahwas rohkas

turredami, gabje teem blakkam un dseedaja. Zauki isstattijahs, fã tumschã
 nakit lahvas spihbeja, un jauki atskanneja to Zialjeneri singes. Puff-zellu gab-
 juscheem, reisneekem bija nokahpt no teem sirgchseem, un fahjahn eet, jo
 kalns nu nahze jo stahws. Kalna wirs-puffe drihs pa wissam irr aplabta ar
 lahwa, ohglehm un pelneem; tapehz sinnam, ka tur grubta staigaschana. Kadu
 reisneeki pulsten 3 no rihta bija aissneeguschï kalna wirs-gallu jeb krahtera
 mallu, tad tee jau gluschï bija nogurruschï un bes spehka. Gribbeja gan wehl
 tahs weetas apmekleht, kas wiss-wairal wehra leelamas, bet tas teem tal tum-
 schã laika pa dauds grubti bija, jo kalna wirs-kante bija schaura un turpretin
 krahtera wirs-malla pahleeku platta lihds 5700 pehdas un dsilla lihds 200 pehd-
 das. Paschã dibbeni jeb rihlẽ tee redseja pulku swehrodami pelnu un fahruun
 zaur zaurin sajanctu, no ka uggunigi twaiki iszehlahs. Kamehr muhsu reisneeki
 wehl sawã starpã farunnajahs, fã eeksch to krahteri warroht nokahpt, noritteja
 labbi akmini no krahtera wirs-mallas ar tahdu leelu spehku leija, ka wissal
 semme tur trihzeja un skanneja, fur tee risteja, un ka weenam reisneekam no
 sawas weetas ahtrumã bija ja-eet noht, jo tur pat weens akmins risteja. Dit
 fo schis wihrs arri to ohtru, kas winnam blakkam stahweja, bija nosauzis, ee-
 luhse wiss tas wirs-gabbals, fur tee bija stahwejuschi, eegahsahs krahteri un pasubde.
 Pehz ihsa laika semme arri tã patt no zittahm mallahm noluhse un pasubde,
 tã ka pa puff-stundas laiku wissa semme krahtera wirs-malla apfahrt ar bree-
 sinigu trohftni noluhse un ceweblahs krahtera rihles eekschã. Muhsu reisneeki,
 kas wissi bija nodohmajuschï, krahteri eekahpt ee-
 kschã, palikke behdigi, schahs breefmas redsedami, kas winnu zetta padarrija
 pahleeku bailigu, apnehmahs apmerinatees ar to, ka til pa krahtera mallu
 gribbeja apfahrt staigah. Bet par leelu preeku tee arradde tahdu weetu, fur
 krahtera malla ne bija wis til stahwa, un fur zerreja weegli deesgan tã us
 krahtera dibbeni. Weens no winneem, Debeers wahrda, eedrohschinajahs, neh-
 me weenu no pawaddoneem lihds un gabje papreeksch eekschã. Zaur teem pel-
 neem puhledamees un daschã weeta fliddinadamees, winni laimigi nonahze lihds
 puff-zellu, bet tẽ winneem fraujs bija preekschã, kas 12 pehdas bija dsilsch.
 Pawaddons sabihjees, apstahjahs un leedsahs tahlat eet, bet drihs apdohmajahs,
 aismette seru frustu preekschã, un lihds ar to reisneeku laidahs eekschã. Wehl
 ohtrs tahds patã fraujs winneem gaddijahs, bet tẽ bija dauds weeglaki nahkt
 leija. Zaur pulku lahwas, pelneem un akmineem, kas bes minechanas no
 augschenes noritteja, abbi tarschu laimigi nonahze krahtera dibbeni eekschã. Preezigi
 fleegdamã, ar isplattirahm rohkahm mette saweem bailgeem beedreem augscham
 sïhmes, lai arri nonahktu leija, un zaur winnu eedrohschinari arri wehl
 wihri ar tahdahm paschahm puhlehm nonahze pee winna. Krahtera dibbens,
 fo augscham ne kad skaidri ne warr redseht, irr leels,
 plats gabbals, pilns ar asseem spizzumeem no sadissuschas lahwas, zitti irr zeeri
 fã akmini, zitti atkal mihtli. Wehra, tohs redseht, irr tee mast zaurumi, kas tã
 patt krahtera dibbeni, fã arri garu tahm seen-mallahm atrohдахs un no furween
 bes mitteschanas uggunaini twaiki uskahpt. Kad reisneeki nu deesgan bija apstattijusches,
 tad tee wehl ar leelatahm

publehm atpal kahpeleja us augfchu, fur tee zitti 6 beedri, kas no bailehm ne bija nokahpuschi dibbeni, winaus ar leelu preeku sanehme, un tohs 'nogurru-
fchu un no duhneem apfwehpetus, ka nahzabs, apfohpe. E. D.

T e h w a f l i n g e r i.

„Memm', tehws jaw brauz, —“

Ta preezigs sanz

Dehls Jurks, — „no Rihgas mahjas!

Tezz' schury drihs, Gust!

Reds', reds', fur kust

Jaw muhsu behra lahjas!

Kur mans kaschokls?

Kur mizze, kohls?

Memm', kur tu to nometti?

Kas sinna to,

Lai paluhlo;

Es streeschu tehwan pretti!“

„Nu dehlin, kur tad tu ta ecsi,

Pa dubleem tahda slajuma?

Ar bassahm lahjam! — Kur tu streeci

Ta pascha deenas dsestruma?

Al ja, tu tehwan pretti nahz';

Tu jaw no preeka raudaht sahz'.

Tad nahz' jel schury! kahp' wahgds eelscha

Un stahsti man, ka mahjas eet?

Tyr warri labbi sehdeht preekscha;

Te turrees klast', kad behrs sahst streec;

Daschs lab's, kas to naw saprattis,

Zaur to no wahgeem isfrittis.

Ka muhsu mihlai mahtei klahjabs,

Woi weffela? Ko wezs-tehws darr?

Woi klahws no lunga gaitas mahjas?

Woi Wikums libdumu jaw arr?

Woi krusst-tehws klehti uszirst steds?

Woi Anna swahrks aust jaw beids?

Reds', reds', ka tee muhs mahjas gaida,

Preeksch durwim wissi nahkluschi;

Jaw masajs Gusts no preeka fraida;

Ka bishu pulks sanahkluschi!

Reds', Kranzs un Palkans arr' sahst streec,

Un weens pabr ohtu siyri rect.

Labb'waffar', seewin! ta tew klahjabs?

Reds', kahds es slapsch un nobriddees!

No puischeem gan ne weens naw mahjas?

Kas man nu sirgu nojuhgt ees?

Sanz wezz-tehwu, tas gan paspchs;

Tas pirktas leetas iskrahmehs!

Tezz', Martin, peescen' sirgam galwu,

Lai ne pee-eet pee uhdens klast,

Un tad nosukka tam to spalwu,

Pehz tam to warri ehbinast;

To uhdens sirgam stahdigs irr,

Ta tas to dserr, kad sabraukts irr.

Jaw wezs-tehws lahdi neffis eelscha;

Nu es jums gibbu apschinkohs,

Tad nahkat, behrni, stahwat preekscha,

Te buhs jums wehderam ko doht!

Scht, Jurk', tew gailis! — Kur tad Gusts?

Nahz' schury! te tewim selta krusst!

Te Maddai, lihsei pahris weggu,

Te Jurkam wehl pahrs sohaku;

Te krusst-mahtei kahds kahls rengu,

Wezs tehws few neffis tabaku.

Te, seewin, tewim laktas raibs,

Un wehl klast saldus maifes klaps!

Schoreis' man Rihga labbi gahja,

Es linnus labbi pahrdewu

Pee Melnbahrscha, — tai pascha mahja

Ar' audeklus es isdewu.

Til peektdeena — tad tirga es

Sajuttu daschas libbeles

Welus sinna. Wissas treschas dalkas,

Kas tur us latras mahzinas

Man nahze klast — pee zuku'gaktas,

Man rautas nohst; tur missejabs!

Ka silti tas, kad ne trahpa!

Te kohpman's tok man peekrahpa!

Un pehz tam zitti bohdu seli

Man schä ta deesgan mahnijs;

Bet kad ne virku, — tad, ta welli,

Par wehrsch'osti man gahnija.

Tee us to tschalli: plehst un raut

Un femneekam par aufim kraut!

Jurks, seewin, skohla tok ja-suhsta,

Lai mahzabs raskiht, rehlnaht,

Man schkeet, tam galwa ne buhs grubta,

Tas warrehs prahtu gan zillaht.

Zaur skohlahm zilweks gudraks teel,

Un deenas gohda-wihrs paleel!

Lai mahzabs Deewu, Kungu, atsiht

Un sawu swehtu tizzibu;

Lai mahzabs pasaul's wiltu pasiht

Un Jesus swehtu mahzibu;

Ka tas, ta saknohts, sihrs paleel

Un ne kad prahda schaubihts teel. J. R. r.

(51mai un 52tra lappai pawaddens no weffela bohgena, fur lassam I. Ka Rebecka gahje ar wezzaku un raddu wehleschanu Ahbraama dehlam par seewu II. Dseefmo, kas ja-dseed, kad firds neffabs us atgreeschanu no grebkeem.)

Wrihw drickteht. No Widsemmes General-gubbernements puffed: Dr. C. E. Napier'sky.